

sultak voltak. Az életben maradtak túlságosan bíztak abban, hogy veszteségeik nagyobbik részéért a kormány kárpótlást fog adni. A gazdasági és politikai tényezők azonban meggátolták e várakozások beteljesedését.

Magyarország helyzete gazdaságilag kétségbeejtő volt. Háborútól dúltan, két hadseregtől kifosztva, dühöngő inflációtól nyomorgatva, ropant nagy szüksége volt gazdasági segítségre. Mint ellenséges államot, a szovjetek a legnagyobb mértékben kihasználták, a zsidó tulajdont sem kímélve. Sőt a szovjetek a németek által megkaparintott zsidó tulajdont német vagyonként kezelték, és így az a német–magyar jóvátétel részeként szovjet szerzeménnyé vált.

A huszonhat éves jobboldali kormányzás és a rövid, de pusztító náci-nyilas terroruralom következményeként a háború utáni kormánynak számolnia kellett a még mindig jellemző antiszemita légkörrel. Félő volt, hogy olyan időkből, amikor az ország maga is romokban hevert, a népesség koldusbotra jutott, és a szovjet erők hajthatatlanok voltak követeléseik teljesítését illetően, egy tömeges jóvátételi program csak újabb antiszemita hullámot váltana ki (lásd alább). Amikorra az ország gazdaságilag már talpra állt, és a Szovjetunió segítségével a kommunista erők kezébe került a hatalom, kezdetét vette a minden tulajdonviszonyra kiható kollektivizálási és államosítási program.

A zsidó közösség vezetői nem sokkal a fegyverszüneti egyezmény aláírása után benyújtották a pártok vezetőinek és a kormánynak a deportáltak támogatása, valamint gyors és bőkezű kártérítési és jóvátételi program iránti követeléseiket. Ezzel nem kívántak kivételezett helyzetet a zsidóknak, csupán az életben maradtak kárpótlására törekedtek, s arra, hogy – mint a magyar társadalom legjobban üldözött rétege – lehetőséget kapjanak a talpra állásra. Bizonygatták, hogy követeléseik erkölcs, jog, és Magyarország érdekei szerint valók. Magyarország nemzeti becsületének visszaszerzése és az ország dolgának az eljövendő békeszerződési tárgyalásokon való pozitívabb értékelése – érveltek – függeni fog attól, hogy mennyire lesz tisztességes és méltányos a kártérítési és jóvátételi program.³⁵

A kormány fogékonyságot mutatott a hallgatólagos vádakkal kapcsolatban, legalábbis jogi vonatkozásban. A polgárjogok, az állampolgári szabadságjogok és a zsidó vallás egyenjogúsításának visszaállításán túlmenően tekintélyes számban fogadott el törvényeket és rendeleteket, melyek az életben maradtak sérelmeit orvosolták. Lehetőség nyílt arra, hogy a zsidók kereskedelmi, üzleti és ipari vállalkozásait átruházó, erőszak hatása alatt kötött megállapodások semmisnek minősülhessenek, és feljogosították a zsidókat arra, hogy – bizonyos feltételek mellett – visszaköveteljék